

GAZETA LWOWSKA.

z. **z** **D**o**d**a**t**kami **k**o**s**t**u**je **w** **p**re**n**u**m**erac**i**e: **B**e**z** **p**o**c**z**t**y: **k**wa**r**ta**l**nie **4** **z**ł.; **m**ie**s**ięc**z**nie **1** **z**ł. **40** **c**entów. **Z** **p**o**c**z**t**ą **k**wa**r**ta**l**nie **5** **z**ł. **m**ie**s**ięc**z**nie **1** **z**ł. **35** **c**entów **w**aluty **au**str. — **I**n**s**er**c**ya **w** **p**ó**l**k**o**l**u**m**n**ie, **d**r**u**k**i**e**m** **g**ar**m**o**n**t, **7** **c**entów **o**d **w**ie**r**s**z**a. — **R**e**k**l**a**m**a**c**y**e **s**ą **w**o**l**ne **o**d **o**p**l**at**y** **p**o**c**z**t**o**w**e**j**.

PRZEGLĄD.

Monarchya Austryacka. — Hiszpania. — Anglia. — Francya — Belgia. — Włochy. — Niemce. — Rosya. — Doniesienia z ostatniej poczty. — Kronika.

Monarchya Austryacka.

Rzecz urzędowa.

Obwieszczenie c. k. galicyjskiego Namiestnictwa.

Na mocy upoważnienia wysokiego c. k. ministryum stanu z 5go listopada 1861 l. 21695/1648 rozpisuje się do poboru na potrzeby kraju i indemnizacji w Galicyi na rok administracyjny 1862 dodatki do podatków, które istniały w roku administracyjnym 1861, a mianowicie: na pokrycie wydatków funduszu krajowego dodatek w kwocie $9\frac{5}{10}$ centów, a na potrzeby indemnizacji dodatek w kwocie $50\frac{5}{10}$ centów od każdego złotego stałych podatków, z wyłączeniem jednak spowodowanego wypadkami wojennymi nadzwyczajnego dodatku.

Co podaje się z tym dodatkiem do wiadomości powszechnej, że równocześnie wydane będą potrzebne rozporządzenia względem rozpoczynającego się z dniem 1. listopada 1861 poboru i obliczenia tego dodatku podatkowego, jako też podatku dochodowego od takich plac stałych, które podług najwyższego postanowienia z 25. listopada 1858 i wydanych na mocy jego specjalnych postanowień (dziennik rozporządzeń ministerstwa finansów nr. 62 z r. 1858 i nr. 18 z r. 1859) nie są uwolnione od opłaty dodatków na potrzeby kraju i indemnizacji.

Lwów, 11. listopada 1861.

Gmina Trendowacz w obwodzie złoczowskim zapewniła dla założenia regularnej szkoły parafialnej u siebie następujące ofiary:

1) Obowiązała się płacić na utrzymanie nauczyciela roczną kwotę 65 zł. w. a. gotówka i 18 niz. austr. męcz. zboża, a to w równych częściach pszenicy, żyta, hreczki i jęczmienia w kwartalnych ratach z dołu.

2) Istniejący już budynek szkolny, w którym mieści się także pomieszczenie nauczyciela, zaopatrywać w potrzebne porządki szkolne i równie jak budynek utrzymać je zawsze w dobrym stanie, tudzież opłacać z własnych funduszy posługacza szkolnego. Nakoniec

3) Na opał szkoły kupować z własnych funduszy i przystawiać do szkoły 4 niz. austr. sagów drzewa rocznie.

Okazaną temi ofiarami troskliwość o rozszerzenie oświaty między ludem wiejskim podaje c. k. galic. Namiestnictwo z wyrazem należytego uznania do wiadomości powszechnej.

Sprawy krajowe.

Lwów, 17. listopada. Otwarcie kolei żelaznej do Lwowa i rozpoczęty z dniem 15. b. m. transport towarów obudziły nierównie większą uwagę w publiczności, niż zwracano na tę kolej przed dobieżeniem jej do Lwowa. Teraz stała się ona przedmiotem rozmowy i wywołuje rozmaite sądy w opinii publicznej. Przed rozpoczęciem jej budowy odzywały się skargi, że Galicya jest zaniedbana, a odkąd dosięgła naszej stolicy, podnoszą się naraz głosy cał przeciwnie: „Ze kolej nie przynosi nikomu korzyści prócz kilku akcyonaryuszom; że kraj a osobliwie Lwów nie mogą się po niej niczego innego spodziewać, tylko drożyzny, i że w ogóle kolej żelazna jest dla Galicyi niepotrzebna i niestosowna.“

Jeżeli kolej przynosi korzyść akcyonaryuszom, tedy pytamy, jakim sposobem? Oczywiście tylko za pomocą obrotu na tej kolei. Wiele osób, wiele towarów potrzeba przewozić, nim zakład tak kosztowny zdoła się opłacić.

Nikt jednakże nie puszcza się w podróż jak to mówią „w świat za oczy“ — bez celu; nikt nie każe pakować towarów dlatego, by się przejechały, i żeby tym sposobem nastręczyć zysk kolei i jej akcyonaryuszom. I jedno i drugie dzieje się dlatego tylko, iż jest niezbędną potrzebą podróżnego i przesyłającego towary. Kto znajduje zaspokojenie swojej potrzeby, odnosi przeto samo korzyść; zaczętem polega oczywiście korzyść akcyonaryuszom na korzyści tych, którzy użytkują z kolei, a korzyść tę odnosi wielu, jeżeli nie wszyscy i nieuszedzie bezpośrednio.

„Ułatwiony obrót przyniesie nam drożyznę“ — powiadają inni, Galicya wyprowadza mało co innego nad surowe płody, a między temi szczególnie zboże i bydło. Jeżeli ceny tych obudwu artykułów są tu znacznie niższe, niż w zachodnich ościennych krajach, co niezawsze bywa, powiększy się ich wywóz przy małych kosztach transportu koleją żelazną, (w r. 1860 wywieziono 575.575 cetnarów zboża i 103.135 sztuk nierogacizny) a przeto podniosą się tu ich ceny, ponieważ zmniejszy się ilość produktu. Jednakże zawisło to najprzód od tego, jeżeli ceny na zachodzie są znacznie wyższe niż tutaj, co naturalnie nie zawsze bywa; a powtóre znaczniejszy odbyt pociąga za sobą zawsze wzrastającą produkcję a tem samem znowu zmniejszenie wartości. Ależ jak łatwo i tanio wywożone będą towary z Galicyi, tak również łatwo i tanio przychodzić będą do kraju. Dla zmniejszenia się kosztów transportu i spedycyi muszą potanieć także wprowadzane towary kolonialne i wyroby przemysłowe, i powiększenie wydatków konsumenta za płody surowe wynagrodzi się kwota oszczędzoną na tych artykułach. Wszelako oszczędzenie to niebyłoby bardzo znaczne, gdyby nie powszechne doświadczenie, że ułatwiona wiele komunikacya podnosi w ogóle handel i sprowadza tem napływ towarów, który częstokroć tak dalece się wzmacnia, że napływające towary przewyższają potrzebę miejscową, zalewają — jak to mówią — targowice, i wtedy sprzedawane bywają naturalnie ze szkodą producenta lub sprzedawcy, ale z korzyścią kupca po cenach albo nawet niżej cen produkcyjnych.

Jednakże kolej do Lwowa nie jest jeszcze całością, tylko tułowem, i podług tego nie można oceniać całości, bez narazenia się na mylnie zdanie. Galicyjską stanie się kolej dopiero wtedy, jeśli dosięgnie z jednej strony Brodów, a z drugiej Czerniowiec lub granicy mołdawskiej. Pierwsze zapewne wkrótce nastąpi, i wtedy już zmieni się wpływ kolei na ceny żywności. Przechodząc obok szpichlerza Galicyi, przerywając okolice bogate w lasy będzie kolej przynosić ze wschodu napowrót to, co odpłynie na zachód. My zaś we Lwowie jesteśmy na tym prądzie bliżej obfitego źródła niż uścia, gdyż i najbliższe powiaty Rosyi wejdą w jego zakres, i przeto widoczna jest korzyść po naszej stronie, gdyż taniej jeszcze niż wysłać zboże na Kraków będzie dostawać je z Podola. Jako czysty jednak i oczywisty zysk musimy uważać rozszerzony tym sposobem obszar do zaspokojenia naszej potrzeby żywności. Śmieszna jest zaprawdę obawa, że także nasze kartofle będą wywożone z kraju. Artykuły tak pomiernej wartości wywozi się tylko na małe dystancje. Zatem znaczniejsze podwyższenie cen zboża i drobnego bydła grozi nam tylko na krótki czas, a natomiast możemy spodziewać się na zawsze zniżenia cen wszystkich artykułów przywozowych, i gdy tak wielu producentów będzie odnosić z tego znaczną korzyść, nie stracą przytem nic zwyczajni konsumenci.

Co do nieuzasadnionego zresztą zdania, że kolej dla Galicyi cała jest nieprzydatna, dalyby się na poparcie jego przytoczyć tylko dwa powody. Jednym byłaby czysta niechęć ku wszystkiemu, czego nie było od dawna. Z tym nie można się spierać, a nawetby się nie opłacało. Drugim byłaby obawa, ażeby częste stykanie się z obczyzną nie zniweczyło krajowego języka i obyczaju. Taka obawa byłaby całkiem płonna. Zdrowa, żywotna narodowość nie zacierza się nawet w najbliższem zetknięciu z inną, lecz owszem wzmacnia się przyjęciem i przywłaszczeniem brakujących lub niedostatecznie rozwiniętych żywiołów. Jak najwyższy obrót łączy całą zachodnią Europę; przecież pozostali Anglicy zawsze Anglikami, Francuzi Francuzami, Niemcy Niemcami, a nie zleli się z sobą, chociaż nawzajem przyjęli niejedno od siebie.

(Obwieszczenie banku.)

Lwów, 17go listopada. C. k. uprzywilejowany austriacki bank narodowy wydał pod dniami 31. października r. b. następujące obwieszczenie:

„Panowie akcyonaryusze austriackiego banku narodowego, którzy posiadają najmniej pięć akcji bankowych, opiekujących od 1. stycznia 1861 lub wcześniej na ich imię, i którzy w myśl §§. 5, 22, 23, 24, 25 i 27. statutów chcą uczestniczyć w zgromadzeniu wydziału przypadającym w styczniu roku 1862, raczą oznajmić to pisemnie dyrekcji bankowej najdalej po dzień 23. listopada 1861.“

Na mocy tego oznajmienia zaprosi się owych stu akcyonaryuszy, na których imię opieka w księgach banku największa liczba akcji, ażeby najdalej po dzień 14. grudnia 1861 złożyli pięć akcji bankowych.“

(Doniesienia dworu. — Pobór rekrutów na marynarki. — Mianowania. — Zaraza bydła w Morawii.)

Wiedeń, 16go listopada. Jego c. k. Apost. Mość raczył przedwczoraj dnia 14go b. m. przenieść swój pobyt wiejski w Landau do c. k. nadwornego burgu.

Jego c. k. Apost. Mość raczył przedwczoraj po południu udzielać licznych audyencji prywatnych.

— Jego c. k. Apost. Mość raczył najwyższem postanowieniem z 27. października b. r. w myśl rozporządzenia ministeryum wojny z 8go b. m. najmiłosiwiej przyzwolić, aby cały na Dalmacyę przypadający roczny kontyngens rekrutów, z wyjątkiem kilku ludzi przeznaczonych do stadniny wojskowej, obrócony był do marynarki wojennej, jako też aby 24. batalion strzelców został dopełniony rekrutami z powiatów dopełniających pułków piechoty Nr. 40, 57 i 77, a 29. batalion strzelców rekrutami z powiatów dopełniających pułków piechoty Nr. 34, 67 i 70.

— Minister stanu na propozycyę przynależnego grecko-katolickiego metropolitalnego ordynaryatu mianował rzeczywistymi nauczycielami dla uczniów grecko-katolickiego obrządku w gimnazyjach wschodnio-galicyskich, a mianowicie grecko-katolickiego administratora dekanatu i proboszcza ix. Jana Guszalewicza w Iwanówce dla gimnazjum akademickiego, następnie grecko-katolickiego księdza Marcelego Popiel dla drugiego zupełnego gimnazjum we Lwowie, tudzież prowizorycznego nauczyciela religii Teodata Szaukowskiego przy gimnazjum w Stanisławowie dla tegoż samego gimnazjum; nakoniec grecko-katolickiego księdza Łukasza Cybyk dla gimnazjum w Tarnopolu.

(Posiedzenie izby panów dnia 14. listopada.)

Posiedzenie rozpoczęło się o godzinie 12^{1/2}. Na ławie ministrów pp. hrabia Degenfeld i Lasser.

Obradowano dalej nad projektem ustawy względem regulacji gmin, i izba przyjęła artykuł 17sty bez debaty. Również przyjęła artykuły 18. (z dodatkiem komisji izby panów), 19., 20., 21., 22., 23., 24. (ze zmianą komisji: zamiast *sejm krajowy* — „*reprezentacja kraju*“) 25. i 26.

Potem nastąpiła debata nad wnioskiem komisji:

„Izba wyraża życzenie, ażeby wysoki rząd raczył jak najprędzej przedłożyć projekt ustawy, któryby uregulował udział członków gminy w wydatkach gminnych.“

Najpierwszy zabierał głos książę arcybiskup hrabia *Attems* i wyjaśniając w dłuższej mowie ciężary patronatu szkolnego zaproponował do wniosku komisji następujący dodatek:

„Izba wyraża życzenie, ażeby wysoki rząd raczył jak najprędzej przedłożyć projekt ustawy, któryby uregulował udział członków gminy w wydatkach gminnych *w ogóle, a w szczególności w wydatkach na zakładanie, utrzymanie i dotację szkół ludowych.*“

Wniosek ten znalazł poparcie.

Minister *Lasser* oświadcza w zastępstwie ministra wyznań, że w sprawie patronatu szkolnego jest już przygotowany osobny projekt, który wkrótce będzie przedłożony izbie; poczem książę arcybiskup odwołuje swoją poprawkę.

Przy głosowaniu przyjmuje izba wniosek komisji jednogłośnie.

Prezydent chce zamykać posiedzenie, ale hrabia *Hartig* proponuje przystąpić natychmiast do trzeciego odczytania projektu ustawy gminnej.

Izba przyjmuje wniosek, i *prezydent* odczytuje osnovę całego projektu ustawy, który przyjęto jednogłośnie.

Izba uchwała odroczenie posiedzeń na 8 dni.

Posiedzenie skończyło się o godzinie 1^{1/2} z południa.

(Królowski reskrypt na adres kroacko-slawońskiego sejmu)

My Franciszek Józef I. i t. d. i t. d.

Czeigodni i mili nam wierni!

Deputacja wasza, złożona z drugiego wiceprezydenta sejmu, nadnotaryusza komitatu Zagrabskiego, barona Karola de Kuslan i reprezentanta naszego kr. miasta Pożegi, drugiego wicezupana komitatu Pożegskiego Fryderyka de Kraljewicz, wręczyła nam z uszanowaniem d. 9. października b. r. najpokorniejsze przedstawienie wasze mili nam, datowane w Zagrabiu dnia 24. września 1861, a nie wiele przedtem doszło nas w zwyczajnej drodze poprzednie przedstawienie wasze datowane z Zagrabia dn. 27. września b. r.

W obu tych pismach uznaliśmy za potrzebne mili nam: częścią rozebrać prawa polityczne najukochańszych Naszych królestw Dalmacyi, Kroacyi i Sławonii, w ich historycznym rozwoju według waszego rozumienia, a zarazem oznaczyć prawne stanowisko, jakie osadziliście się zmuszeni zająć w obec zasad dyplomu z dnia 20. października z. r. częścią wyrazić nam swe życzenia i uchwały ściągające się do publicznej administracyi do samoistości i całości naszego rzeczonoego królestwa, i przedłożyć je naszej najtłaskawszej królewskiej sankeyi.

Gdy po wszechstronnej, gruntownej i sumiennej rozwadze pomienionych pism, poddajemy się z chęcią trudowi udzielić wam uiniejszem najtłaskawszej królewskiej odpowiedzi, sądzimy za potrzebne zwrócić na to uwagę i was wierni nam poddani w rzeczonym naszym królestwie najtłaskawiej królewskiem naszym zapewnić słowem, że bynajmniej nie było ani nie jest w zamiarze naszym, stawiając i wykonywując zasady objęte dyplomem z dn. 20. paźdz. z. r. pozbawiać was praw odwiecznych, posiadających jeszcze żywotną w sobie siłę, lub co do ich zastosowania przedsiębrać inne jeszcze zmiany, oprócz tych tylko co są niezbędnie potrzebne, aby zabezpieczyć jedność i potęgę naszej monarchii.

Mieliśmy to i mieć musieliśmy za naszą najświętszą powinność jako panujący, ze względu na wielki od niejakiemu czasu postęp ducha publicznej administracyi w Europie, równie jak i ze względu na wewnętrzne materyalne położenie całości państwa, którego z łaski Bożej panującym jesteśmy Monarchą, jak wreszcie ze względu na odwieczną a ostatniemi czasy skutkiem nieznanym dawniej środków komunikacyjnych, jeszcze silniej połączoną spójność najważniejszych politycznych widoków słowiańskich ludów poruczonych pieczy Naszej z rozrządzenia Opatrzności, i zmiany wyobrażeń i potrzeb moralnych tychże ludów, we wszystkich Naszych królestwach i krajach częścią zaprowadzić nowe wolne instrukcyje, częścią wskrzesić nanowo dawniejsze, przychem atoli opierając się na zdrowym rozsądku naszych ludów, oczekiwaliśmy z pewnością, że na mocy zapewniających jedność dynastyi i monarchii, niezłomnych traktatów i warunków. uznają dobrowolnie zasady, które dla zachowania właśnie tej jedności monarchii, musieliśmy zastrzedz w dyplomie Naszym z dn. 20. października z. r.

Jeżeli w ogóle z pewnością mogliśmy oczekiwać, że ludy nasze, a mianowicie nie tylko te, którym postanowiliśmy nowe polityczne nadać korzyści i dobrodziejstwa, lecz i te, którym powrócone miały być starodawne ich instytucyje, poznają i uznają mądrość, a nawet polityczną konieczność tych naszych zasad politycznych, to nie mogliśmy również ani na chwilę wątpić, że sejm krajowy tego narodu, co po wszystkie czasy świetniał siłą charakteru i niezłomną wiernością i przywiązaniem tak do naszych pełnych sławy poprzedników, jak i do naszej własnej Cesarskiej Mości, i co wyrażonemi w r. 1848 na sejmie życzeniami i powziętemi uchwałami przyznawał się w istocie rzeczy do tych samych politycznych zasad, które są zawarte w naszym dyplomie z dnia 20go października z. r., i tym sposobem przynajmniej pośrednio przyczynił się do wyrażenia zasadniczej myśli tego dyplomu, nie mogliśmy, powtarzamy, i jednej chwili wątpić o tem, że sejm narodu tak przywiązanego do cnót swych przodków, i do tradycyi swej przeszłości, uzna całkowicie polityczne nasze zasady, nakazane czasem i koniecznością.

I w samej istocie, biorąc rzeczy bez uprzedzenia dlatego właśnie, że dotychczasowe polityczne dwuznaczne położenie tego naszego królestwa wspomnianą ustawą zasadniczą kończy się, i przywiedzione jest do równowagi tak bardzo potrzebnej w politycznem życiu narodów, tuszyć należało, że gruntowna i przedmiotowa rozważa przywiedzie sejm krajowy napowrót do uchwał powziętych w r. 1848, zaczem i do zasad naszych zawartych w dyplomie z 20. października z. r. (C. d. n.)

Według doniesienia c. k. namiestnictwa w Morawii wybuchła tam w jednej stajni w gminie Königsfeld, w obwodzie Berneńskim, zaraza bydła. Z 5 sztuk ogółowego stanu bydła padło 2 a 3 zabito. Zawleczenie zarazy nastąpiło według wszelkiego podobieństwa przez galicyjskie na targu Berneńskim sprzedane woły rzeżne. Potrzebne środki policyi weterynarnej zaprowadzają się w całym obrębie prowincyi.

Hiszpania.

(Otwarcie Korteżów.)

Mowa od tronu, którą Królowa hiszpańska zagaiła Kortezy na dniu 6go b. m., jest w głównej treści taka:

Przyjazne stosunki z mocarstwami europejskimi nie zmieniły się w niczem.

„Ojciec święty, który jest ciągle przedmiotem tkliwej i głębokiej czei dla wszystkich katolików, obudza nieustanne moje spótczucie i dziecięcą troskliwość. Wyjednałam, że rządy narodów, zostających pod świętą jego opieką, połączyły się dla obmyślenia środków, by Mu zapewnić spokój i bezpieczeństwo w Jego państwach, bez czego nie mógłby sprawować niezawisłe swego świętego urzędu. Moje uczucia zniewalają Maie nie ustawać w tych usiłowaniach; tym sposobem zaspokajam życzenia moich poddanych, którzy przechowują w sercu religijną wiarę swoich przodków.“

Spór z Wenezuelą zakończył się pomyślnie.

W sprawie meksykańskiej stanęła umowa z Anglią i Francją względem spólnego działania, i konwencya ta będzie przedłożona izbom.

Wyspa hiszpańska, która uwieczniła imię wielkiego Kolumba, połączyła się nanowo z monarchyą hiszpańską.

Układy z Marokkiem zostały ostatecznie załatwione. Konwencya zawarta z postem Sułtana marokańskiego księciem Muley-Abbasem, która nie zmienia w niczem traktatu pokoju zawartego w Vade Ras, zapewnia Hiszpanii wypłatę indemnizacyi wojennej stosownie do życzeń narodu.

W kilku miejscach prowincyi Andaluzyi zaszły wypadki naruszające porządek publiczny. Dla ukarania winowajców nie potrzeba było używać żadnych środków nadzwyczajnych, i rząd oddał tę sprawę zwyczajnym sądom.

W końcu zapowiada mowa od tronu reformę ustawy druku i wolności osobistej, reformę ustawy wyborczej i przedłożenie budżetu na rok przyszły.

Anglia.

(Doniesienia dworu. — Wiadomości bieżące.)

Londyn, 13. listopada. Królowa i książę małżonek udali się z małym orszakiem do Cambridge, i zabawią do soboty u księcia Walii, który ich wyprzedził, aby zarządzić potrzebne przygo-

owania. Księżę małżonek przybywa z Windsoru do Londynu, odwiedził W. księcia Konstantego, który odjedzie jutro. Dostojni podróżni rosyjscy wsiedą pod Gravesend na jacht admirałski „Osborne” i udadzą się wprost do Rotterdamu.

— Lord major Alderman Cubitt złożył przedwczoraj zwyczajną przysięgę, poczem w wieczór była wielka uczta.

Francya.

(Żałoba dworu. — Rada ministrów. — Program p. Foulda. — Proces względem sprządy fregat neapolitańskich. — Otwarcie senatu zapowiedziane.)

Paryż, 13. listopada. *Monitor* dzisiejszy pisze: Ich ces. Moście dowiedziawszy się o śmierci Króla portugalskiego, przywdziali żałobę, aby królewskiej rodzinie portugalskiej dać dowód swego żywego współczucia. Obchód urodzin Cesarzowej odłożono, jak równie łowy i widowiska. Hrabia Walewski towarzyszył Cesarzowi do Compiègne.

— Wczoraj po południu przybył tu Cesarz i przydywał na radzie ministeryalnej, na której oprócz ministrów z departamentami i bez nich, znajdował się także księżę Napoleon, wysocy dygnitarze, członkowie rady tajnej i prezydenci wielkich korporacji państwa. Cesarz zagał posiedzenie o godzinie wpół do pierwszej. Pan Fould przybył o godzinie wpół do drugiej. O godzinie 3 rada ministeryalna skończyła się, a o wpół do piątej Cesarz wrócił do Compiègne. Jak słychać, toczyła się rozprawa nad finansowemi projektami pana Fould (pożyczka, przemiana rent 4½% na 3%, i głosowanie nad budżetem podług rozdziałów). Główne punkta programu pana Fould mają być następujące: 1) Głosowanie nad budżetem podług rozdziałów pojedynczych; 2) zrzeczenie się wszelkiego kredytu nadzwyczajnego bez przyzwolenia ministeryum; 3) zakonsolidowanie długu bieżącego; 4) konwersya wydanych niedawno obligacyi trentenaires; 5) połączenie całkowitego długu państwa w jedną wartość, trzyprocentowej renty; 6) zredukowanie armii stojącej; 7) poruczenie kierownictwa Monitorem ministrowi skarbu; 8) przywrócenie stosunków między pojedynczemi ministeryami przez ministra finansów. Według innych doniesień żądał pan Fould, aby zwierzchnictwo nad teatrem cesarskim należało do ministeryum finansów, co następcza uwagę, że gdy oprócz pośrednictwa w stosunkach między ministeryami i dyrekcji Monitora terażniejsze ministeryum stanu utraci także teatr, tedy ministeryum to w obec innych straci wiele znaczenia. Pan Forcade de Roquette, terażniejszy minister finansów, ma zostać albo jeneralnym prokuratorem rachunkowości, albo prezydentem sekcji w radzie państwa na miejsce pana Bainvilliers, który został mianowany senatorem. W ministeryum miano także rozprawić o kwestyi rzymskiej.

Na procesie wytoczonym w Marsylii przeciw ważności sprządy dwóch fregat, które konsul neapolitański pozbył na zlecenie Króla Franciszka, pan Berryer obrońca sprawy królewskiej na początku mowy oświadczył, że chciałby w toku debaty trzymać się jak najdalej od zakresu polityki, lecz musi dowieść, że Franciszek II. w oczach rządu francuskiego dopiero po upadku Gaety przestał być Królem neapolitańskim. W tym zamiarze ukazał pan Berryer między innymi list Cesarza Ludwika Napoleona pisany pod dniem 15go grudnia do Króla Franciszka, w którym ubolewa nad niesłusznoscia najazdu. Piemontanom przyznaje, że prawo i słusznosc są po stronie uciśnionego.

Otwarcie senatu i ciała prawodawczego ma, jak mówią, nastąpić 15. stycznia. W radzie państwa przygotowują kilka ważnych projektów do ustaw, mianowicie chodzi o zmianę artykułu 12go uchwały senatu z 23. grudnia 1852, który ustanawia, w jaki sposób ciało prawodawcze ma przyzwalać na budżet. Według tego bowiem ciało prawodawcze przedkłada budżet wydatków podług wszystkich jego oddziałów i artykułów, ale ciało prawodawcze ma tylko prawo głosować nad nim według ministeryów.

Belgia.

(Otwarcie iab)

Bruxela, 12. listopada. Król otworzył dziś izby mowa od tronu, w której oświadczył, że stosunki Belgii z mocarstwami zagranicznymi są pomyślne co do jej widoków i odpowiednie jej obowiązkom neutralności. Traktat handlowy z Francyą przyczyni się do utrwalenia przyjaźnych stosunków między obydwojma krajami. Te same zasady handlowe będą rozciągnięte na Anglię a później także na inne państwa. Względem rzeki Maas będzie zawarty traktat z Holandją, z mocarstwem zaprzyjaźnionem, którego dostojny monarcha zaszczycił Króla odwiedzinami swemi. Żniwa nie wypadły tak źle, jak się obawiano, i ubytek da się łatwo pokryć handlem. Dalej zapowiada mowa od tronu rozmaite projekta ustaw, między temi reformę ustawy o milicyi, rewizję ustawy względem podatku osobowego, środki represyjne przeciw nadużyciom przy wyborach, reformy w administracyi dóbr kościelnych i ustawa względem organizacyi sądów. Stosunki finansowe państwa są pomyślne.

Włochy.

(Król na otwarciu kolei w Medyolanie. — Oświadczenie prezydenta ministrów w Piemencie.)

— Król Wiktor Emanuel wyjechał z Turynu d. 9. b. m. na uroczystość otwarcia kolei żelaznej z Medyolanu do Piacenzy i z Bononii do Ankony.

Korespondent turyński dziennika *Temps* podaje następujące oświadczenie piemontckiego prezydenta ministrów, za którego autentyczność ręczy:

„Przytułek dany w Rzymie Królowi neapolitańskiemu pozbawia nas połowy siły zbrojnej, ponieważ znaczna część armii musi stać w Neapolitańskiem i walczyć przeciw bandytom.

Z tego tej nawet nie mamy korzyści, abyśmy powiedziec mogli, że armia zaprawia się do boju; z konieczności bowiem rozproszona, nie uczy się działać w masie, a wszelkie doświadczenie jakiego tam nabywa, niczem się okaże w wojnie z Austryą.

Zawsze i wszędzie, kwestya rzymska stoi na zawadzie; musimy ją rozwiązać. Opór Francyi nie powinien nas pozbawiać odwagi, ani zmuszać zmienić politykę; o Wenecyi nie potrzebujemy mówić; gdy będzie nadzieja wygranej, zaczniemy wojnę, nie zapowiadając jej na sześć miesięcy.

Ale co do kwestyi rzymskiej, tej nie można rozstrzygnąć mieczem, ale bronią moralną. Musimy więc walczyć, oświecać opinię publiczną, dowieść że mamy prawo Rzym stolicą uczynić; siła tylko przekonania zapewni nam rzeczywistą potęgę, i wprowadzi do kapitolu.

Kwestya o Wenecję, różni się od rzymskiej; co do pierwszej nie potrzebujemy wiele mówić, tylko działać; co do Rzymu, musimy mówić, pisać, agitować, ponieważ Rzym, tylko opinia publiczna w Europie dać nam może.“

Niemce.

(Doniesienia dworu. — Układy handlowe z Francyą. — Uroczystości pod pobyt Króla w Wrocławiu. — Ustawa przemysłowa w Wirtembergu.)

Berlin, 11. listopada. Jej król. Mość przyjmowała w sobotę Jej ces. Wysokość Wielką księżnę rosyjską Helenę.

— *Bank- und Handels-Ztg.* donosi: Układy handlowe z Francyą toczą się w Paryżu między poselstwem pruskim a ministeryum spraw zagranicznych, i że ztąd uda się do Paryża jeden z urzędników skarbowych dla udzielenia poselstwu potrzebnej pomocy technicznej. Doniesienie to, pisze kor. *Gaz. wied.*, jest całkiem bezzasadne.

Pays zaś pisze: Pan Clerq przybył z Berlina do Paryża jedynie po nowe instrukcje. Można więc mieć nadzieję, że układy względem traktatu handlowego rozpoczną się niezadługo.

— Dnia 12. b. m. odbyła się w Wrocławiu uroczystość odsłonięcia pomnika Fryderyka Wilhelma III., a to w obecności Ich król. Mości Króla i Królowej, książąt domu królewskiego, jakoteż książąt Karola i Albrechta.

Później zbrali się reprezentanci wszystkich miast szląskich, które uiszczyły wpłaty na parową łódź kanonierską „Schlesien“. Najwyższy burmistrz Elwanger miał przemowę do Ich król. Mości, na którą Król odpowiedział.

Sztutgarda, 5. listopada. Wydział izby panów stanowych wydał swoje sprawozdanie o ustawie przemysłowej; proponuje przyjąć ją, daje nawet przyzwolenie swoje na te ulepszenia uchwały deputowanych, które pod względem liberalnym bardzo daleko sięgają. Wydział panów stanowych oświadcza wyraźnie, że złe skutki, które agitacya przeciw wolności przemysłu zapowiada, nie nastąpią; powołuje się na przykład innych krajów, i przytacza między innymi zdanie bawarskiej izby rady państwa.

Rosya.

(Doniesienia z Petersburga.)

Petersburg, 8. listopada. Dziennym rozkazem z 3. b. m. poruczone jenerał-majorowi Potapow, oberpolicmajstrowi Moskwy zastępstwo podczas niebytności hrabi Szuwałowa naczelnika zandarmeryi. — Gazety urzędowe ogłaszają dekoracye orderów, jakie z powodu podróży Cesarza nadano różnym biskupom, oficerom i gubernatorom w Krymie i w prowincjach kaukaskich, między którymi znajduje się Khan Kury, Jussuf-Bek-Tair-Ogly. — *Journal de S. Petersbourg* ogłasza regulamin względem depozytów w banku rządowym.

Doniesienia z ostatniej poczty.

Hermansztadt, 15. listopada. Hermansztadzkie zgromadzenie ławnicze obrało dziś panów radcę nadwornego Zimmermanna i radcę gubernialnego Konrada Schmidta deputowanymi do saskiego zgromadzenia narodowego.

Peszt, 15. listopada. Burmistrz, sędzia miejski, starosta miejski i wiceburmistrz udawali się dziś po południu do Budy, by oznajmić namiestnikowi zawieszenie swoich funkcji, ale odpowiedziano im, że mają pełnić je dalej.

Zara, 14go listopada. Jak tylko Turcy obsadzili klasztor Duzi, ustąpili insurgencom do Zubzi, a żony i dzieci wysłali na terytoryum austriackie. Turcy fortyfikują się coraz więcej w pozycjach w Gacku, Baniani i Piwie. Księżę Montenegro przyrzekł zachować neutralność i ograniczyć się na obronie granic, co Omer Basza miał dobrze przyjąć. Montenegryni obsadzili więc swoje granice od strony Piwy pod dowództwem prezydenta senatu Mirka, a od strony Baniani w znacznej sile pod rozkazami wiceprezydenta Kresta Petrovicha.

Nowy Jork, 5. listopada. Słychać, że ekspedycya okrętowa przybyła już na odległość 25 mil od Charlestownu. Konfederatyści oczekują bitwy z Fremontem.

Paryż, 14. listopada. *Monitor* zawiera mianowanie Foulda ministrem finansów, a p. Forçada la Roquettes senatorem. W piśmie do ministra stanu pochwała Cesarz wykaz finansowy Foulda, i przypomina, że już od dawna było jego życzeniem trzymać budżet w niezmiennych granicach. Jedynym na to skutecznym środkiem jest zrzec się stanowczo prawa uzupełniania budżetu i nadzwyczajnego kredytu w porze, gdy niema sesji prawodawczej. *Senatus consultum*, który przedłoży sanatowi dn. 2. grudnia, są słowa cesarskiego reskryptu, będzie zawierał to postanowienie i urządzi wotowanie budżetu według sekcji rozmaitych ministerstw.

Zrzekając się prawa, które posiadali poprzednicy moi nawet konstytucyjni, sądzę że postąpiłem z korzyścią dla gospodarstwa narodowego, w zakresie finansowym. Wierny memu pochodzeniu nie uważam przywilejów korony jako święte nienaruszalne dobro, ani jako spuściznę po przodkach, którą był bym obowiązany oddać niekniętą mojemu synowi. Wybraniec ludu, zastępca jego widoków bez żalu zrzeknę się zawsze wszelkiego, nieużytecznego dla ogółu przywileju, zachowując w ręku mojem niezachwianą władzę, potrzebną dla spokoju i pomyślności kraju.

W piśmie do Foulda pochwała Cesarz jego program i zaleca mu wykonać go.

Program Foulda wykazuje potrzebę znieść kredyt nadzwyczajny, przypomina, że uciekano się zawsze do kredytu pod różnemi formami i że cyfra niepokryta doszła wysokości miliarda. Prawo rozporządzać wszelkimi źródłami dochodów napawa sąsiadów naszych obawą, co ich zmusza do wielkich uzbrojeń. Zrzekając się tego prawa, więcej straszniejszego jak rzeczywiście pożytecznego powróci się Francji nie tylko zaufanie powszechne, lecz zarazem spokoju się Europie i odejmie się jej powód, trzymać się względem Francji nieprzyjacielsko. Nawet gdyby Europa ujrzała się naraz zawiązana w wojnę, zrzeczenie się tego przywileju nie może być niebezpiecznym dla Cesarza, iż kraj i ciała polityczne użyczyłyby mu swego poparcia.

Według doniesień z Bosnii powstanie zwiększa się. Spodziewają się powszechnie, że Turcyja wkrótce zerwie z Czarnogórą.

Paryż, 15. listopada. Według ogłoszonego właśnie wykazu bankowego zmniejszył się zapas gotówki o 19 1/2 miliona, a portfeil powiększył się o 27 milionów. — Dzisiejszy *Constitutionnel* zaprzecza, jakoby za programem Foulda miała nastąpić pozyezka.

Turyń, 14. listopada. Ratazzi przybył tu wczoraj rano i odwiedził wieczorem Ricasolego.

Frankfurt, 14. listopada. Na dzisiejszem posiedzeniu sejmku związkowego oświadczyły się Prusy przeciw wnioskowi Hanoweru, uznając za rzecz niepotrzebną, zajmować się osobną flotą nadbrzeżną, żądały aby jak najrychlej załatwić ogólny projekt ściągający się do obrony wybrzeży.

Drezno, 14. listopada. Dziennik Drezdeński w półurzędowym artykule zbija twierdzenia Dzienników francuskich, jakoby opór państw związku słowego stał na przeszkodzie traktatowi handlowemu z Francją. Dziennik ten przypomina Prusom, że państwa związku słowego okazywały im zawsze nieograniczone zaufanie.

Lizbona, 15. listopada. Król przybył tu szczęśliwie z Infantem księciem Beja. Stan zdrowia Infanta Dom Augusto polepsza się. Ministerjum pozostaje to samo.

Konstantynopol, 9. listopada. *Journal de Constantin.* zbija wiadomość o zamierzonej podróży Sultana do Francji. Mazlum Basza mianowany jest ministrem bez departamentu. Tutejszy serbski agent Petronijewić został odwołany i zastąpiony innym. Spodziewany tu jest nadzwyczajny poseł perski dla złożenia gratulacji Sultanowi. Z Suzczum-Kale donoszą z 23. października, że Czernkiesi pobili Rosyan pod dowództwem generał-gubernatora u mostu Kurady; Rosyanie mieli utracić 6000 ludzi.

Przyjechali do Lwowa.

Dnia 16 listopada.

Hotel rosyjski: PP. Hr. Städtnicki Jul., z ros. Podola. — Fiehauser K., z Brusnik. — Zagórski Alex., z Rosyi.

Hotel Langa: Hr. Ryszczewski Józef, c. k. szambelan, z Wołynia. Hotel angielski: Wiktor Tadeusz, z Swirza. — Jaworski Apol., z Ordowa. — Ks. Czetwertyński Kalixt, z Połola.

Dnia 17. listopada.

Hotel rosyjski: PP. Wiśniewski Il'nr., z Dobrzana. — Głogowski Art., z Bojaniec. — Szawłowski Ludw., z Przewłosa. Hotel europejski: Wystocki Al., z Sulimowa. — Żywulski Klem., adw. kraj., z Tarnopola. Hotel Langa: Zebracki Ant., dr. med., z Przemysła. Hotel angielski: Wilczyński Fran., z Hrebenny. — Gorecki Ludw., c. r. radca dworu, z Rosyi. Zajazd podolski: Demytrykiewicz Józef, dr. med., ze Złoczowa.

Wyjechali ze Lwowa.

Dnia 16. listopada.

PP. Hr. Kalinowski Wład., do Bakowiec. — Netebski Fabian, do Dobiaczyna. — Hr. Załuski Pius, do Wrocuzyna. — Ka. Manaszow, c. k. pułkownik, do Rosyi. — Gołębiowski Edw., do Mogielnicy. — Wolfram Józef, do Czyżyk. — Hr. Przesdzicki Karol, do Włoch. — Garapich Władysław, do Cebrowa.

Dnia 17. listopada.

PP. Obst Jan, do Chyrowa. — Lisowski Rudolf, do Pleszowiec. — Br. Bruckman Ksawery, do Wołoszczy. — Kadłubski Jędrzej do Teteftycz. — Ptaszyński Stefan, do Nowosiótek. — Fiehauser Konrad, do Brusnik. — Wasylewski Teffil, do Uhrynowa.

Spóźnienia meteorologiczne we Lwowie.

Dnia 15. listopada 1861.

Pora	Barometr w mierze parys. sprowadzony do 0° Reaum.	Stopień ciepła według Reaum.	Stan powietrza wilgotnego	Kierunek i siła wiatru	Stan atmosfery
7 god zrana	320.54	+ 7.0	90.0	zachodni	sl. pochmurno
2 god. p. poł.	320.63	+ 7.4	90.1	"	" "
10g. 4. wiecz.	321.17	+ 5.6	85.4	"	" deszcz

Ilość deszczu 0.24.

T E A T R.

Dziś na scenie polskiej na dochód pana Edw. Heniga: „Wywołanie,” dramat z francuskiego — po raz pierwszy.

Kurs lwowski.

Dnia 16. listopada.

	gotówka		towarem	
	zł.	c.	zł.	c.
Dukat holenderski	6	52	6	57
Dukat cesarski	6	54	6	60
Półimperyal zł. rosyjski	11	27	11	36
Rubel srebrny rosyjski	2	15	2	17
Talar pruski	2	6	2	8
Polski kurant i pięciozłotówka				
Galicyj. listy zastawne w. a. za 100 zł.	78	13	78	80
" " " m. k. za 100 zł.	82	13	82	77
Akcyje gal. kol. żelaz. Karola Ludwika	167	8	168	42
Galicyjskie obligacje indemnizacyjne	66	25	66	83
5% Pozyezka narodowa	80	50	81	30

Telegrafowany kurs wiedeński papierów i weksli.

Dnia 16. listopada.

Z pożyczki narod. po 5% za 100 złr. 81 25. Metaliki po 5% za 100 zł. 67 45; po 4 1/2% za 100 zł. — po 4% za 100 zł. — Obligacje indemnizacyjne: Niższej Austrii po 5% za 100 zł. —; Węgier —; Galicyi —; Bukowiny —; Akcyje Banku narodowego sztuka 749 —; instytutu kredytowego dla handlu i przemysłu 182 20; niższo-austr. towarzystwa oszczędnościowego —.

Listy zastawne. Galic. instyt. kred. po 4% za 100 zł. —.

Wexlowy. Za 100 zł. południowo-niemieckiej waluty —. — Lipsk za 100 talarów —. Londyn za 10 funtów szterl. 139. — Medyolan za 100 zł. waluty austriack. —. Paryż za 100 fr. —. Kurs złota. Dukaty ces. mennicze 6.59. dukaty ces. pełnej wagi —. korony —. półkorony —. Srebro 138. —.

A R B I T R A.

(Przestępstwa targowe.) Urząd targowy stołecznego miasta Lwowa ukarał od 1. do 15. listopada 1861 r. w części pieniędzmi a w części aresztem i konfiskatą podejrzanych artykułów:

- 1) za przekupstwo 11;
- 2) za niedozwolony handel 4;
- 3) za sprzedaz podczas nabożeństwa w niedzieli i święto 5;
- 5) za fałszywe miary przy sprzedazy karlofel 7;
- 6) za przekroczenie instrukcyi rzeźniczej 2;
- 7) za przekładanie sagowego drzewa 5;
- 8) za fałszowanie młeka 1;
- 9) za przekładanie siana 1;
- 10) za niedozwolony handel z mięsem 5;
- 11) za fałszywe pogłoski względem podniesienia cen masła 1;
- 12) za przekroczenie instrukcyi cymenicznej 4 osób.

(Dawóz zboża do Tryestu.) Według wiadomości przesłanej do „Triester Ztg.” nadeszło do Tryestyńskiego dworca kolei żelaznej od 19. października po dzień 8. b. m. 1624 wagonów ze zbożem. Każdy wagon zawierał około 135 worów. 123 wagonów przybyło częścią z Odenburga, częścią ze stacyi południowej kolei żelaznej, reszta z Węgier. Jedną część oddano już w Raab do spedycyi na Budę. Zasoby zboża w Tryestyńskim dworcu kolei żelaznej są

zresztą tak znaczne, że jak donosi „Triester Ztg.”, inspektorat kolei żelaznej zaproponował jenerałnej dyrekcji w Wiedniu zastanowić przez trzy dni na całej przestrzeni kolei przyjmowanie ładunków zboża, które do Tryestu są przeznaczone. Inspektorat sądzi, że przeto uzyska dostateczny czas, ażeby partycy zabranie i wywiezienie zboża ułatwić i tak uzyskać miejsce na nowo przybywające ładunki.

(Saint-Hilaire †) Dnia 9. b. m. umarł w Paryżu w wieku 56 lat sławny uczony Izidor Geoffroy Saint-Hilaire, członek akademii, jenerałny inspektor nauk publicznych, dyrektor naturalno-historycznego muzeum i prezydent zoologicznego towarzystwa aklimatyzacyi, którego był założycielem.

(Towarzystwo ochędowstwa butów.) Od lat dziewięciu istnieje w Londynie towarzystwo ochędowstwa butów, założone przez przyjaciół ludzkości, ażeby opuszczonym, osieroconym chłopcom dać zatrudnienie. Towarzystwo zebrało w tych dziewięciu latach 11 950 funt. szterl. a w ostatnim z początkiem października kończącym się roku 4548 funt. szterl., jako zapłatę za 1,119,320 par woskowanych butów.